

Informativni list br.1

Energetsko siromaštvo i energetska učinkovitost u ruralnim područjima: Pregled literature

Sufinancirano od strane Europske unije u okviru projekta ID 101077272. Izraženi stavovi i mišljenja su, međutim, samo autorovi i ne odražavaju nužno stavove Europske unije ili CINEA-e. Za njih se ne mogu smatrati odgovornima ni Europska unija ni tijelo koje dodjeljuje potporu.

Ruralni aspekti energetske siromaštva

Energetsko siromaštvo odnosi se na situaciju u kojoj kućanstva nisu u mogućnosti pristupiti osnovnim energetske uslugama i proizvodima. Iako je ovaj problem široko prepoznat, europskim ruralnim područjima pridaje se vrlo ograničena pažnja unatoč činjenici da je energetske siromaštvo u tim sredinama raširenije nego u urbanom području.

Stanovnici ruralnih područja suočeni su s većim rizikom od siromaštva i socijalne isključenosti. Ova je situacija posebno naglašena u zemljama srednje i istočne (SIE), jugoistočne Europe (JIE) i južne Europe (JE), gdje je rizik od energetske siromaštva u ruralnim sredinama dosegao rekordne razine.

Projekt RENOVERTY je usmjeren na poboljšanje okvira za razumijevanje i rješavanje problema energetske siromaštva te povećanje energetske učinkovitosti stambenih objekata u ruralnim područjima. U tu svrhu provedeno je sveobuhvatno istraživanje koje obuhvaća više od 70 relevantnih znanstvenih radova, sive literature i drugih publikacija, s ciljem pregleda postojećeg znanja i prakse vezanih uz energetske siromaštvo i politika usmjerenih na ruralna područja.

Kao prvi korak, analiza je usmjerena na čimbenike ruralnog siromaštva. Najčešće identificirani čimbenici su:

- **Specifična demografska struktura:** Ruralno stanovništvo uglavnom čini veći udio starijih osoba te manji broj radno sposobnih ljudi.
- **Ograničen pristup obrazovanju:** U mnogim ruralnim područjima obrazovne mogućnosti, na svim razinama, manje su dostupne nego u urbanim sredinama. Primjerice, u Europskoj uniji samo 18,4 % ruralnog stanovništva ima završeno visoko obrazovanje, što je otprilike polovica od postotka visokoobrazovanih u gradovima.
- **Ograničene mogućnosti zapošljavanja:** Ruralna područja karakteriziraju niži prihodi i manja ponuda radnih mjesta. Uz to, stope dugotrajne nezaposlenosti često su više nego u urbanim sredinama.
- **Nedostatak infrastrukture i usluga:** U mnogim ruralnim regijama pojedine demografske skupine postaju izolirane zbog loše prometne infrastrukture, koja dodatno otežava pristup radnim mjestima i ograničava društvene interakcije.

Glavni uzroci ruralnog siromaštva dodatno pridonose izloženosti ruralnog stanovništva energetsom siromaštvu. Ključne karakteristike koje pridonose ovom problemu uključuju:

- **Visok udio ranjivih skupina stanovništva:** Niži prihodi i veće stope siromaštva, uz ograničene mogućnosti za obrazovanje i zapošljavanje, te starenje populacije.
- **Neučinkovit stambeni fond:** Ruralne kuće često su stare i energetski neučinkovite, s obzirom da su izgrađene prije prvih toplinskih propisa 1970-ih. Uz to, oprema za grijanje često je u lošem tehničkom stanju i niske učinkovitosti.
- **Ograničen izbor energenata:** U usporedbi s urbanim domovima, većina ruralnih kućanstava u Europi i dalje se uvelike oslanja na ugljen i druga fosilna goriva s visokim udjelom ugljika za grijanje. Ograničeni pristup energetskej infrastrukturi dodatno otežava situaciju.
- **Ponašanje potrošača:** U ruralnim područjima postoje značajne razlike u navikama potrošnje energije. Preferencije potrošača ovise o geografskom položaju, lokalnim običajima, tradiciji i navikama, te vremenskim uvjetima specifičnima za pojedine regije.

Trenutno političko okruženje

Kako bi se osigurao učinkovit pregled postojećih praksi u politici usmjerenoj na energetske siromaštvo u ruralnim područjima, projekt RENOVERTY analizirao je i procijenio relevantne politike energetske učinkovitosti i borbe protiv energetskeg siromaštva.

Glavni cilj ove analize bio je sažeti raznolik spektar politika kako bi se izdvojile ključne implikacije i procijenilo trenutno stanje mjera i intervencija. Identificirani su ključni trendovi i preporuke za unaprjeđenje postojećih politika:

- Politike za smanjenje energetskeg siromaštva trebale bi učinkovitije odražavati jedinstvene potrebe i karakteristike ruralnih područja te ih ugraditi u svoje okvire i provedbu.
- Provedene politike trebaju uključivati mehanizme za praćenje i evaluaciju provedenih mjera, omogućujući tako procjenu njihove učinkovitosti i postignuća.
- Za učinkovitost politika ključno je razviti sheme koje će omogućiti identifikaciju i mapiranje energetskeg siromaštva na lokalnoj i regionalnoj razini.

Prepreke oblikovanju i provedbi politika energetske učinkovitosti

Ruralni "jaz u energetskej učinkovitosti" odnosi se na situaciju u kojoj se u rijetko naseljenim ruralnim zajednicama sporije provode mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti, što je široko prepoznato i u istraživanoj literaturi. Kroz svoje analizu, RENOVERTY je identificirao ključne kategorije prepreka koje doprinose ruralnom „jazu u energetskej učinkovitosti“ i otežavaju provedbu politika energetske učinkovitosti u ruralnim područjima.

Najistaknutije kategorije prepreka su:

Financijske prepreke

- U ruralnim sredinama, nedostatak financijskih sredstava, u kombinaciji s višim početnim troškovima ulaganja u energetske učinkovitost, značajno obeshrabruje provođenje mjera energetske učinkovitosti. Ruralna kućanstva često imaju niže prosječne prihode i suočavaju se s većim energetske opterećenjima.
- Ostale financijske prepreke uključuju otežan pristup kreditima i averziju prema zaduživanju, zbog čega mnogi stanovnici ruralnih područja nisu u mogućnosti ili ne žele preuzeti dug za financiranje mjera energetske učinkovitosti.

Prepreke u svijesti i pristupu

- Ruralno stanovništvo često ima niže obrazovne mogućnosti, što rezultira nedostatkom tehničkog znanja i informacija o mogućim opcijama i benefitima energetske učinkovitosti.
- Postoji raširen nedostatak svijesti ili skepticizam prema dostupnim resursima među ruralnim stanovništvom.
- Nedostatak vremena ili drugi prioriteti također predstavljaju značajne prepreke u ruralnim područjima.
- Konačno, nedostatak pristupa tradicionalnim marketinškim kanalima dodatno otežava provedbu mjera energetske učinkovitosti u ruralnim područjima.

Geografske barijere

- Ruralna područja obilježava geografska izoliranost.
- Ograničen pristup financiranju, poticajima i stručnim uslugama nužnim za provedbu projekata energetske učinkovitosti.
- Nedostatak ekonomije razmjera.
- Nedostatak lokalnih stručnjaka u području energetske učinkovitosti te manjak stručnog znanja.

Regulativne prepreke

- Nepodržavajući i nedosljedni regulatorni okvir.
- Politička nevidljivost – energetska siromaštvo u ruralnim područjima još uvijek nije u potpunosti prepoznato od strane donositelja politika, koji i dalje prioritet daju urbanim sredinama.
- Politike i obveze središnje vlasti usmjerene na razvoj energetske učinkovitosti često nisu prilagođene specifičnostima lokalnih i regionalnih područja.

O PROJEKTU RENOVERTY

Projekt RENOVERTY potiče poboljšanja energetske učinkovitosti zgrada energetske siromašnih kućanstava na području Srednje i Istočne Europe (SIE), Jugoistočne Europe (JIE) te Južne Europe (JE). Poboljšanja energetske učinkovitosti poticati će se uspostavom metodološkog okvira kroz razvoj i primjenu smjernica za energetske obnovu ranjivih ruralnih i peri-urbanih područja temeljenih na financijski održivim i socijalno pravednim načelima.

RENOVERTY osigurava da obnova zgrada uključuje društvenu dimenziju integrirajući čimbenike sigurnosti, udobnosti i poboljšane pristupačnosti u Smjernice za energetske obnovu zgrada energetske siromašnih kućanstava, kako bi se dodatno unaprijedila kvaliteta života ranjivih skupina stanovništva. Tijekom tri godine trajanja projekta, sedam pilot lokacija lociranih u Svetoj Nedelji & Žumberku (Hrvatska), Tartuu (Estonija), Bükki-Mak & Somló-Marcalmunte-Bakonyalja Leader (Mađarska), Zasavju (Slovenija), Parmi (Italija), Coimabri (Portugal), i Osona (Španjolska) provodit će Smjernic, dok se u dugoročnom razdoblju predviđa i postizanje šire integracije ruralnog i periurbanog razvoja.

Ovdje pristupite cijelom izvješću

Naša web stranica: <https://ieecp.org/projects/renoverty/>

Pronađite nas na LinkedInu i Twitteru

@RENOVERTYprojekt

Sufinancirano od strane Europske unije u okviru projekta ID 101077272. Izraženi stavovi i mišljenja su, međutim, samo autorovi i ne odražavaju nužno stavove Europske unije ili CINEA-e. Za njih se ne mogu smatrati odgovornima ni Europska unija ni tijelo koje dodjeljuje potporu.